

Spis treści

UWAGI WSTĘPNE	9
WPROWADZENIE	11
1. Teza	11
2. Wobec literatury przedmiotu	13
ROZDZIAŁ I. Pytanie o prawdę jako prowokacja, czyli Lessinga spór o <i>Fragmenty</i>	19
1.1. Przeciw „posiadaniu prawdy”	19
1.2. Lessing w Wolfenbüttel	25
1.2.1. Lessing jako bibliotekarz i „teolog”	25
1.2.2. Wydawca <i>Fragmentów</i>	28
1.3. Reimarus, czyli teologiczny skandal	35
1.3.1. Między religią naturalną a krytyką Biblii	35
1.3.2. Logika a Biblia, czyli w poszukiwaniu prawdy bezsprzecznej	36
1.3.3. Mit pustego grobu	41
1.4. Wokół <i>Fragmentów</i> Anonima	45
1.4.1. <i>Sprzeciwy wydawcy</i> , czyli Lessing rzuca wyzwanie	45
1.4.2. Między duchem a literą	47
1.4.3. Między logiczną koniecznością a przypadkowością historii	51
1.4.4. Ku prawdzie wewnętrznej	57
ROZDZIAŁ II. W kręgu Lessingowskich metafor	62
2.1. Metafora, czyli „grzech pierworodny” Lessingowskiego stylu	62
2.2. <i>Duplika</i> , czyli architektonika religijnych konstrukcji	64
2.3. <i>Parabola</i> – między architekturą a polityką	70
ROZDZIAŁ III. Teoria interakcji, czyli co może żywa metafora – ekskurs teoretycznoliteracki	77
3.1. Od Arystotelesa do Ricoeura	78
3.1.1. Arystoteles, czyli metafora jako substytucja nazw	78
3.1.2. Między logiką a nowym znaczeniem (Ricoeur)	84

3.1.3. Od słowa do zdania, czyli semantyczne postulaty Ricoeura	84
3.1.4. Metafora a porównanie	85
3.1.5. Metafora jako „przedstawienie unaoczniające”	86
3.1.6. Ikoniczność metafory	87
3.1.7. Metafora wobec <i>mimesis</i> , <i>poiesis</i> i <i>mythos</i>	89
3.2. Teoria interakcji	92
3.2.1. Ivor A. Richards, czyli metafora jako interakcja	92
3.2.2. Interakcyjna teoria metafory Maxa Blacka	93
3.2.3. Metafora jako „wiersz w miniaturze” (Beardsley)	99
3.3. Co może „żywa metafora”?	102
3.3.1. Referencja wyrażenia metaforycznego	102
3.3.2. Jakobson, czyli metaforyczne podwojenie	104
3.3.3. „Prawda metaforyczna”	105
3.4. Ku czterem żywiołom	110
3.4.1. <i>Biała mitologia</i> , czyli czytanie palimpsestów	110
3.4.2. Dekonstrukcja pojęcia metafory	115
3.4.3. Metafora i mit	122
ROZDZIAŁ IV. Metafora i mit w Wychowaniu rodzaju ludzkiego	125
4.1. Między prawdą a fałszem	126
4.1.1. O prawdzie raz jeszcze	126
4.1.2. Społeczna perspektywa doświadczenia religijnego	127
4.1.3. W stronę prawdy tekstu	128
4.1.4. <i>Wstęp wydawcy</i> , czyli o fikcyjnym autorze	129
4.1.5. Co „autor” widzi?	130
4.1.6. Przymuszenie i objawienie	133
4.1.7. Między retoryką, heurystyką a dowcipem, czyli o strategii tekstu	133
4.2. <i>Die Erziehung des Menschengeschlechts</i> – struktura metafory	135
4.2.1. Analogia między wychowaniem i objawieniem, czyli siła konstrukcji	136
4.2.2. Co to znaczy, że objawienie jest wychowaniem rodzaju ludzkiego?	138
4.2.3. Wizerunek boskiego pedagoga albo czy człowiek potrzebuje wychowania?	141
4.2.4. Umowność Lessingowskiego modelu, czyli Bóg wzięty w cudzysłów	143
4.2.5. Jezus jako <i>deus ex machina</i> historii	146
4.2.6. 100 paragrafów, czyli tekst jak ikona	148
4.3. Objawienie i rozum, czyli o wewnętrznych sprzecznościach tekstu	149
4.3.1. Między wiarą a rozumem, czyli o tym, jak Lessing przez „szpetny, szeroki rów” skakał...	150
4.3.2. Rozum kontra objawienie, czyli kłopoty z odczytaniem Lessinga	151
4.3.3. Sprzeczności w służbie heurystyki	154
4.4. Jeden Bóg, czyli komunikatywna funkcja mitu	157
4.4.1. Oświecenie wobec pojęcia mitu	157
4.4.2. Herder i idea Nowej Mitologii	161
4.4.3. Umowność religii pozytywnej	163
4.4.4. Teo-kracja, czyli mityczne korzenie państwa	165
4.4.5. Mit jako uwiarygodnienie	166

4.5. Mit a system moralny – etyczny determinizm Lessinga	168
4.5.1. Etyka „heroicznego posłuszeństwa”	169
4.5.2. <i>Dopiski do Jerusalema</i> , czyli przeciwko etycznemu okazjonalizmowi	171
4.5.3. Wobec pytania o teodyceę	173
4.6. Chrześcijaństwo – nowy mit nieśmiertelności	175
4.7. Metaforyczna prawda chrześcijańskich dogmatów	179
4.7.1. Przeciwko błędom przedwczesności	179
4.7.2. Wokół dogmatu o Trójcy Świętej	181
4.7.3. Czy Lessing był panteistą?	183
4.7.4. <i>Chrześcijaństwo rozumu</i>	184
4.7.5. Między „monistycznym panteizmem” a mistyką	185
4.7.6. Trójca Święta jako metafora	188
4.8. Lessingowski projekt Nowej Mitologii	190
4.8.1. Ku bezinteresownej etyce „czystości serca”	190
4.8.2. Księga „Nowego Objawienia”	192
4.8.3. Od średniowiecznych fantasmagorii ku wizji wędrówki dusz	193
4.8.4. Potrzeba nowego mitu	195
4.8.5. Dusza–zmysły–ciało, czyli odkrywanie mitów archaicznych	199
PERSPEKTYWY	205
ANEKS – ANTOLOGIA PRZEKŁADÓW	211
<i>Gotthold Ephraim Lessing, Więcej z papierów Anonima, co się tyczy objawienia</i>	<i>213</i>
PIERWSZY FRAGMENT	
O zniesławianiu rozumu na ambonach	213
PIĄTY FRAGMENT	
O historii zmartwychwstania	213
<i>Gotthold Ephraim Lessing, O zamiarach Jezusa i jego uczniów</i>	
Jeszcze jeden fragment Anonima z Wolfenbüttel	223
<i>Gotthold Ephraim Lessing, Sprzeciwy wydawcy</i>	<i>224</i>
Coś niecoś przeciwko Pana Hofrata Lessinga pośrednim i bezpośrednim złowrogim atakom na naszą przynajświętszą religię i na jedyną teżę podstawę, Pismo Święte, przez Jana Melchiora Goezego, głównego pastora kościółka św. Katarzyny w Hamburgu naprędce spisane	226
<i>Gotthold Ephraim Lessing, AKSJOMATA, jeżeli takowe w podobnych sprawach istnieją</i>	<i>229</i>
<i>Gotthold Ephraim Lessing, O dowodzie ducha i mocy</i>	<i>237</i>
<i>Gotthold Ephraim Lessing, Duplika (fragmenty)</i>	<i>244</i>
<i>Gotthold Ephraim Lessing, Parabola</i>	<i>248</i>
<i>Gotthold Ephraim Lessing, Wychowanie rodzaju ludzkiego</i>	<i>251</i>
Wstęp wydawcy	251
Wychowanie rodzaju ludzkiego	252
<i>Gotthold Ephraim Lessing, O powstaniu religii objawionej</i>	<i>278</i>

BIBLIOGRAFIA	281
I. Teksty źródłowe	281
I.A. Lessing	281
I.A.1. Źródło podstawowe	281
I.A.2. Pozostałe źródła	282
I.B. Teksty źródłowe innych autorów; teksty filozoficzne; antologie	282
II. Literatura przedmiotu	284
II.A. Literatura z zakresu badań nad Lessingiem oraz literaturą, teologią i filozofią XVIII wieku	284
II.B. Teksty z zakresu teorii metafory	291
III. Słowniki i leksykony	293
INDEKS OSÓB	294